

Sygn. akt IV KK 31/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie M. S.

skazanego z art. 178a § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 lipca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 24 czerwca 2016 r., sygn. akt IX Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 26 października 2015 r., sygn. akt IX K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę M. S. przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony o to, że w dniu 21 marca 2015 r. w miejscowości B., gmina A., , znajdując się w stanie nietrzeźwości, prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki Audi A4 o nr rej. (...), będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K., z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...), za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jak również w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, orzeczonego w/w wyrokiem na okres jednego roku, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art 178a § 1 k.k., tj. o popełnienie przestępstwa z art. 178a § 4 k.k.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 26 października 2015 r., sygn. akt IX K (...):

I. w ramach czynu zarzucanego aktem oskarżenia uznał M. S. za winnego tego, że w dniu 21 marca 2015 r., w miejscowości B., gm. A., znajdując się w stanie nietrzeźwości wyrażającym się 1. badanie 1,03 mg/l, 2. badanie 1,08 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki Audi A4 o nr rej. (...), będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...), za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jak również, w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, orzeczonego tym wyrokiem na okres 1 roku, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., to jest przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., orzekł wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat;

III. na podstawie art. 63 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., orzekł wobec M. S. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 800 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej;

IV. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od M. S. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 204,95 zł z tytułu zwrotu kosztów sądowych, w tym kwotę 60 zł tytułem opłat sądowych.

Od tego wyroku apelację złożył obrońca M. S. W apelacji zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 107 § 4a k.k., poprzez bezzasadne przyjęcie, że czyn M. S. wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., a jedynie z art. 178a § 1 k.k., co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w K., z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...), kara grzywny oraz świadczenie pieniężne zostały uiszczone w dniu 12 grudnia 2014 r., w całości, zatem mając na uwadze treść art. 107 § 4a k.k. powyższa kara uległa zatarciu z dniem 12 grudnia 2015 r.

Jako zarzut alternatywny wskazał rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności oraz środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Podnosząc te zarzuty obrońca wniósł o wyeliminowanie z opisu czynu art. 178a § 4 k.k. i w konsekwencji wymierzenie kary grzywny, a w zakresie środka karnego skrócenie okresu na jaki został orzeczone, względnie zmianę wyroku w pkt 1, poprzez wymierzenie M. S. kary ograniczenia wolności w formie obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego lub zastosowanie względem niego, na podstawie art. 69 § 4 k.k., dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 24 czerwca 2016 r., sygn. akt X Ka (...):

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. z opisu przypisanego M. S. czynu wyeliminował ustalenie opisane zwrotem „będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...), za prowadzenie pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości, jak również w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, orzeczonego tym wyrokiem na okres jednego roku, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.”;

2. przypisany M. S. czyn zakwalifikował jako występki z art. 178a § 1 k.k. i za czyn ten, na mocy tegoż przepisu w zw. z art. 4 § 1 k.k. i art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył mu karę grzywny w ilości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych;

3. na poczet wymierzonej grzywny, na podstawie art. 63 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., zaliczył okres zatrzymania w dniu 21 marca 2015 roku i grzywnę w ilości dwóch stawek dziennych uznał za uiszczoną;

4. zasądził od M. S. na rzecz Skarbu Państwa tytułem zwrotu wydatków za obie instancje 144,95 zł i tytułem opłaty za obie instancje kwotę 500 zł.

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 czerwca 2016 r., sygn. akt X Ka (...) kasację złożył Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Zaskarżył wymieniony wyrok w całości na niekorzyść M. S. i **zarzucając** rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k. poprzez jego niezastosowanie, polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, iż zatarcie skazania w sprawie Sądu Rejonowego w K., sygn. akt II K (...), w dacie orzekania przez sąd odwoławczy, spowodowało dekompletację znamion przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. i uprawniało do zmiany opisu przypisanego M. S. czynu, poprzez wyeliminowanie ustalenia opisanego zwrotem „będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt II K (...), za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jak również w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym orzeczonego tym wyrokiem na okres jednego roku w związku ze skazaniem za przestępstwo z art 178a § 1 k.k.”, jak również uprawniało do zakwalifikowania przypisanego oskarżonemu występkowi z art. 178a § 1 k.k., podczas gdy z uwagi na to, że zarzucanego mu przestępstwa M. S. dopuścił się w czasie obowiązywania rocznego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, swoim zachowaniem wyczerpał ustawowe znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma skarżący gdy podnosi, że wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 czerwca 2016 r., sygn. akt X Ka (...), jest wadliwy, albowiem zapadł z rażącym naruszeniem przepisu prawa materialnego wskazanego w zarzucie kasacji, co miało wpływ na treść orzeczenia, gdyż skutkowało błędnym zakwalifikowaniem przypisanego M. S. czynu z art. 178a § 1 k.k., oraz niezasadnym złagodzeniem kary wymierzonej wyrokiem I instancji.

Wprawdzie nie budzi wątpliwości ustalenie, że skazanie w sprawie sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego w K., uległo zatarciu z mocy prawa, a zatem prawidłowo Sąd Okręgowy w K. zmienił wyrok sądu I instancji, eliminując z opisu przypisanego M. S. czynu z art. 178a § 4 k.k., zwrot „będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K., z dnia 13 października 2014 roku, sygn. akt II K (...) za prowadzenie pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości” – to jednak błędny jest wyrażony przez Sąd Okręgowy w K. pogląd, iż zatarcie skazania w dacie orzekania przez Sąd II instancji, spowodowało dekompletację znamion występkę z art. 178a § 4 k.k. przypisanego M. S. wyrokiem sądu I instancji.

Nie było bowiem podstaw do zmiany opisu czynu przypisanego M. S., w tej jego części, która została opisana zwrotem „w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym orzeczonego tym wyrokiem na okres jednego roku, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.”, czego konsekwencją było zakwalifikowanie przypisanego występkę z art. 178a § 1 k.k. i złagodzenie wymierzonej uprzednio kary.

Zgodnie z art. 178a § 4 k.k. odpowiedzialności karnej z tego przepisu podlega sprawca, który w czasie czynu określonego w § 1 - a zatem jak w przypadku M. S. - był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k. art. 174 k.k. art. 177 k.k. albo art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo dopuszcza się czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Warunkiem poniesienia przez sprawcę czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości surowszej odpowiedzialności, o jakiej mowa w § 4 art. 178a k.k., jest zatem nie tylko ustalenie, aby sprawca takiego czynu był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, art. 174, art. 177 lub art. 335 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, ale także ustalenie, iż dopuścił się tego czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za to przestępstwo.

W realiach sprawy bezspornym jest, że M. S. swoim zachowaniem wypełnił ustawowe znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 k.k.

Z akt sprawy wynika bowiem, że M. S. został uprzednio prawomocnie skazany na karę grzywny, za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., które popełnił, w dniu 6 lipca 2014 r., wyrokiem Sądu Rejonowego w K., z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...), który uprawomocnił się w dniu 21 października 2014 r.

Tym wyrokiem orzeczono wobec M. S. również zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres jednego roku, na poczet którego zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 6 lipca 2014 r. oraz orzeczono świadczenie pieniężne w kwocie 400 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

Z informacji z Krajowego Rejestru Karnego wynika natomiast, że w dniu 12 grudnia 2014 r., wykonano orzeczoną wobec skazanego karę grzywny oraz środek karny - świadczenie pieniężne, a w dniu 6 lipca 2015 r., także środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Niewątpliwym jest, że w dniu 12 grudnia 2015 r., to jest w dacie orzekania przez sąd odwoławczy skazanie na grzywnę uległo zatarciu z mocy prawa.

Jednakże zatarcie skazania za przestępstwo, którego częścią jest także orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, w sytuacji kiedy będący przedmiotem osądu czyn określony w art. 178a § 1 k.k. został popełniony w okresie obowiązywania tego zakazu, nie stanowi przeszkody do przyjęcia odpowiedzialności z art. 178a § 4 k.k.

M. S. zarzucane mu przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., **popęłnił w dniu 21 marca 2015 r.**, czyli popęłnił je w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, który został wobec niego orzeczony w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt II K (...). Orzeczony tym wyrokiem zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych obowiązywał bowiem **do dnia 6 lipca 2015 roku.**

W tej sytuacji dokonana przez Sąd Okręgowy w K. zmiana wyroku sądu pierwszej instancji, polegająca na wyeliminowaniu z opisu czynu przypisanego oskarżonemu ustalenia opisanego, zwrotem „w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, orzeczonego tym wyrokiem (Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2014 roku, sygn. akt II K (...)) na okres 1 roku, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.” i zakwalifikowanie tego czynu z art. 178a § 1 k.k., a w konsekwencji złagodzenie kary wymierzonej skazanemu, stanowiło rażące, naruszenie, wskazanego w zarzucie kasacji przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 28 października 2009 r., sygn. akt I KZP 24/09, wyraził pogląd, że w sytuacji gdy prawomocnym wyrokiem orzeczono wobec sprawcy przestępstwa jeden ze środków karnych wymienionych w treści art. 244 k.k., i w czasie stosowania tego środka sprawca ten do niego się nie stosuje, fakt, że w dacie orzekania za przestępstwo z art. 244 k.k. nastąpiło zatarcie skazania, którym środek karny nałożono, nie oznacza, iż zespół znamion przestępstwa z art. 244 k.k. został zdekompletowany.

Przepisy Kodeksu karnego nie stwarzają bowiem żadnej podstawy normatywnej, aby będąca treścią instytucji zatarcia skazania, fikcja prawna niekaralności znosiła (eliminowała) te ustawowe znamiona innych czynów zabronionych (np. art. 148 § 3 k.k. czy art. 244 k.k.), które wynikają z poprzedniej karalności, w sytuacji, gdy czyny te zostały popełnione przed zatarciem tego skazania i w czasie obowiązywania określonego zakazu (tak jak w przypadku art. 244 k.k.). Za takim poglądem wypowiedział się również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 czerwca 2009 r., sygn. akt II KK 21/09.

Odmienne rozumienie w opisanym przypadku, skutków zatarcia skazania oznaczałoby ewidentną kolizję z interesem publicznym oraz funkcją ochronną prawa karnego, w sytuacji gdy ustawodawca słusznie zdecydował się na penalizowanie zachowania polegającego na niestosowaniu się do orzeczenia sądu.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy, z mocy art. 537 § 2 k.p.k., orzekł jak w wyroku.

r.g.